ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

7. července 2009 *

Obsah

I – Skutečnosti předcházející sporu . . . . . I - 5742

II – Rozsudek Komise v. Řecko . . . . . I - 5745

III – Postup před zahájením soudního řízení . . . . . I - 5745

IV – Řízení před Soudním dvorem . . . . . I - 5747

A – Částky podpory uvedené v žalobě . . . . . I - 5747

B – Písemné údaje poskytnuté v odpověď na otázky Soudního dvora . . . . . I - 5748

V – K nesplnění povinnosti . . . . . I - 5752

A – K předmětu žaloby . . . . . I - 5752

B – K plnění povinností vyplývajících z rozsudku Komise v. Řecko . . . . . I - 5752

1. Argumentace účastnic řízení . . . . . I - 5752

2. Závěry Soudního dvora . . . . . I - 5756

VI – K peněžitým sankcím . . . . . I - 5758

A – K návrhu na uložení penále . . . . . I - 5758

1. Argumentace účastnic řízení . . . . . I - 5758

2. Závěry Soudního dvora . . . . . I - 5759

a) Úvodní poznámky . . . . . I - 5759

b) K pokračujícímu neplnění povinností . . . . . I - 5760

c) K volbě jiného prostředku než platby v hotovosti . . . . . I - 5761

* Jednací jazyk: řečtina.

d) K důkaznímu břemenu . . . . . I - 5763

e) K částce podpory tvořené vkladem kapitálu . . . . . I - 5765

f) K částce podpory týkající se poplatku zvaného „spatosimo“ . . . . . I - 5766

g) K částce podpory týkající se nájemného za letiště . . . . . I - 5768

h) Závěr . . . . . I - 5770

B – K výši penále . . . . . I - 5771

1. Úvodní poznámky . . . . . I - 5771

2. K době trvání neplnění povinností . . . . . I - 5772

3. K závažnosti neplnění povinností . . . . . I - 5773

4. K platební schopnosti žalovaného státu . . . . . I - 5774

5. Závěr . . . . . I - 5774

6. K počátku splatnosti penále a k jeho periodicitě . . . . . I - 5774

C – K současnému uložení penále a paušální částky . . . . . I - 5775

1. Argumentace účastnic řízení . . . . . I - 5775

2. Závěry Soudního dvora . . . . . I - 5778

a) Ke kumulaci obou sankcí . . . . . I - 5778

b) K otázce, zda je uložení paušální částky případné . . . . . I - 5779

c) K výši paušální částky . . . . . I - 5780

VII – K nákladům řízení . . . . . I - 5781

Ve věci C-369/07,

jejímž předmětem je žaloba pro nesplnění povinnosti na základě článku 228 ES, podaná dne 3. srpna 2007,

Komise Evropských společenství, zastoupená E. Righini, jakož i I. Hadjiyiannisem a D.Triantafyllouem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalobkyně,

proti

Řecké republice, zastoupené A. Samoni-Rantou a P. Mylonopoulosem, jako zmocněnci, ve spolupráci s V. Christianosem a S. Anestisem, dikigoroi,

žalované,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, S. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts a T. von Danwitz, předsedové senátů, A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta (zpravodajka), K. Schiemann, A. Arabadžev, C. Toader a J.-J. Kasel, soudci,

generální advokát: P. Mengozzi,
vedoucí soudní kanceláře: R. Şereş, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 11. listopadu 2008,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 5. února 2009,

vydává tento

Rozsudek

1 Svou žalobou se Komise Evropských společenství domáhá, aby Soudní dvůr:

– určil, že Řecká republika tím, že nepřijala opatření vyplývající z rozsudku Soudního dvora ze dne 12. května 2005, Komise v. Řecko (C-415/03, Sb. rozh. s. I-3875),

týkajícího se nesplnění povinností Řecké republiky vyplývajících z článku 3 rozhodnutí Komise 2003/372/ES ze dne 11. prosince 2002 o podpoře poskytnuté Řeckem ve prospěch společnosti Olympic Airways (Úř. věst. 2003, L 132, s. 1, dále jen „sporné rozhodnutí", *citace z uvedeného rozhodnutí použité v textu tohoto rozsudku jsou neoficiálním překladem*), nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z tohoto rozhodnutí a z článku 228 ES;

– uložil Řecké republice, aby Komisi zaplatila penále ve výši 53 611 eur za každý den prodlení s plněním povinností vyplývajících z výše uvedeného rozsudku Komise v. Řecko ohledně sporného rozhodnutí, a to ode dne vyhlášení rozsudku v projednávané věci až do dne, kdy budou povinnosti vyplývající z uvedeného rozsudku Komise v. Řecko splněny;

– uložil Řecké republice, aby Komisi zaplatila paušální částku rovnající se součinu denní částky ve výši 10 512 eur a počtu dní pokračujícího neplnění jejích povinností, a to ode dne vyhlášení výše uvedeného rozsudku Komise v. Řecko až do dne, kdy bude v projednávané věci vydán rozsudek ohledně sporného rozhodnutí;

– podpůrně Řecké republice uložil, pakliže Soudní dvůr shledá, že podpory byly skutečně navráceny, aby Komisi zaplatila paušální částku rovnající se součinu denní částky ve výši 10 512 eur a počtu dní pokračujícího neplnění jejích povinností, a to ode dne vyhlášení výše uvedeného rozsudku Komise v. Řecko až do dne, kdy Řecká republika získá zpět podpory, které byly sporným rozhodnutím prohlášeny za protiprávní, a

– uložil Řecké republice náhradu nákladů řízení.

I – Skutečnosti předcházející sporu

2 Dne 11. prosince 2002 přijala Komise sporné rozhodnutí, jehož výrok zní následovně:

„Článek 1

Podpora na restrukturalizaci poskytnutá Řeckem společnosti Olympic Airways ve formě

a) záruk na půjčky poskytnutých společnosti do 7. října 1994 podle článku 6 řeckého zákona č. 96/75 ze dne 26. června 1975;

b) nových záruk na půjčky ve výši 378 milionů amerických dolarů týkajících se půjček sjednaných před 31. březnem 2001 na koupi nových strojů a pro investice nezbytné k přestěhování společnosti Olympic Airways na nové letiště Spata;

c) snížení dluhu [společnosti Olympic Airways] ve výši 427 miliard řeckých drachem;

d) kapitalizace dluhu společnosti v hodnotě 64 miliard řeckých drachem;

e) kapitálového vkladu ve výši 54 miliard řeckých drachem sníženého na 40,8 miliardy řeckých drachem ve třech tranších ve výši 19 miliard řeckých drachem v roce 1995, 14 miliard řeckých drachem v roce 1998 a 7,8 miliardy řeckých drachem v roce 1999

je považována za neslučitelnou se společným trhem ve smyslu čl. 87 odst. 1 Smlouvy, vzhledem k tomu, že následující podmínky poskytnutí podpory již nejsou dodržovány:

a) účinné provádění restrukturalizačního plánu za účelem dosažení dlouhodobé životaschopnosti společnosti;

b) splnění 24 specifických závazků, s nimiž bylo schválení podpory spojeno, a

c) pravidelné monitorování provádění podpory na restrukturalizaci.

Článek 2

Státní podpora poskytnutá Řeckem v podobě tolerování pokračujícího neplacení příspěvků na sociální zabezpečení, DPH dlužné společností Olympic Aviation z pohonných hmot a náhradních dílů, nájemného dlužného jednotlivým letištím, letištních poplatků dlužných letišti Spata, jakož i jiným letištím a poplatku zvaného ‚spatosimo' je neslučitelná se společným trhem.

Článek 3

1. Řecko přijme opatření nezbytná k tomu, aby společnost, která byla příjemcem podpory, navrátila podporu uvedenou v článku 1 ve výši 14 miliard řeckých drachem (41 milionů eur), která je neslučitelná se Smlouvou, jakož i podporu uvedenou v článku 2, která jí byla poskytnuta protiprávně.

2. Navrácení podpory se provede bezodkladně v souladu s postupy stanovenými vnitrostátními právními předpisy za podmínky, že umožňují okamžitý a účinný výkon rozhodnutí. Částky, které mají být navráceny, budou zahrnovat úroky splatné od data, kdy byla podpora příjemci poskytnuta, až do dne jejího skutečného navrácení. Úroky budou vypočteny na základě referenční sazby používané pro výpočet čistého ekvivalentu dotace regionálních podpor.

Článek 4

Řecko Komisi ve lhůtě dvou měsíců ode dne oznámení tohoto rozhodnutí informuje o opatřeních přijatých podle tohoto rozhodnutí.

[…]“

II – Rozsudek Komise v. Řecko

3 Dne 24. září 2003 podala Komise v souladu s čl. 88 odst. 2 ES žalobu pro nesplnění povinnosti proti Řecké republice ohledně plnění povinností vyplývajících ze sporného rozhodnutí.

4 Ve výše uvedeném rozsudku Komise v. Řecko Soudní dvůr rozhodl:

„Řecká republika tím, že v předepsané lhůtě nepřijala v souladu s článkem 3 [sporného] rozhodnutí […] všechna opatření nezbytná k vrácení podpor, které byly shledány protiprávními a neslučitelnými se společným trhem, kromě těch, které se týkají příspěvků národnímu orgánu sociálního zabezpečení, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z uvedeného článku 3.“

III – Postup před zahájením soudního řízení

5 Dne 18. května 2005 zaslala Komise Řecké republice sdělení s žádostí, aby ji informovala o opatřeních přijatých ke splnění povinností vyplývajících z výše uvedeného rozsudku Komise v. Řecko.

6 Tento členský stát ve své odpovědi ze dne 2. června 2005 uvedl, že u společnosti Olympic Airways mají být provedena opatření k navrácení podpory a že řízení o navrácení podpory skončí do několika měsíců prodejem aktiv a podílů společnosti Olympic Airways. Řecká republika rovněž uvedla, že výkon příkazu k navrácení podpory ve výši 41 milionů eur, uvedeného v článku 1 sporného rozhodnutí, byl

správním soudem v Aténách odložen do doby, než skončí řízení o žalobě na neplatnost podané společností Olympic Airways proti tomuto rozhodnutí před Soudem prvního stupně Evropských společenství.

7 Dopisem ze dne 8. července 2005 potvrdila Řecká republika, že vládní orgány již pokročily do poslední fáze procesu navracení předmětných podpor.

8 Výzvou dopisem ze dne 18. října 2005 tedy Komise zahájila postup upravený v článku 228 ES pro nesplnění povinností vyplývajících z výše uvedeného rozsudku Komise v. Řecko.

9 Ve své odpovědi ze dne 19. prosince 2005 sdělila Řecká republika Komisi svůj nesouhlas s tvrzením, že opatření přijatá ke splnění povinností vyplývajících z tohoto rozsudku nebyla oznámena. Řecká republika uvedla, že vnitrostátní orgány postupovaly při navracení podpor uvedených ve sporném rozhodnutí správně a bezodkladně.

10 Dne 4. dubna 2006 zaslala Komise Řecké republice odůvodněné stanovisko, které bylo tomuto členskému státu doručeno dne 10. dubna 2006. V tomto stanovisku Komise vyzvala Řeckou republiku k přijetí opatření nezbytných ke splnění povinností vyplývajících z předmětného rozsudku ve lhůtě dvou měsíců ode dne doručení uvedeného odůvodněného stanoviska. V tomto odůvodněném stanovisku se rovněž uvádělo, že pokud Komise předloží věc Soudnímu dvoru na základě článku 228 ES, uvede také výši penále a paušální částky.

11 Řecká republika na odůvodněné stanovisko odpověděla dopisem ze dne 9. června 2006, v němž zopakovala údaje poskytnuté v předchozích dopisech. Dále poukázala na skutečnost, že Olympic Airways podala správní žalobu, a tvrdila, že při dokončování vnitrostátních postupů navracení sporných podpor nastaly potíže.

12 Za těchto podmínek se Komise rozhodla předložit věc Soudnímu dvoru.

13 Rozsudkem ze dne 12. září 2007, Olympiaki Aeroporia Ypiresies v. Komise (T-68/03, Sb. rozh. s. II-2911), Soud zrušil články 2 a 3 sporného rozhodnutí v rozsahu, v němž se týkaly tolerování pokračujícího neplacení jednak letištních poplatků dlužných společností Olympic Airways mezinárodnímu letišti v Aténách, a jednak daně z přidané hodnoty dlužné společností Olympic Aviation z pohonných hmot a náhradních dílů. Ve zbývající části Soud žalobu zamítl.

IV – Řízení před Soudním dvorem

A – *Částky podpory uvedené v žalobě*

14 Komise ve své replice uvedla, že s ohledem na výše uvedený rozsudek Soudu Olympiaki Aeroporia Ypiresies v. Komise ještě zbývá vrátit následující částky podpory, uvedené bez zahrnutí úroků:

– 41 milionů eur podle článku 1 sporného rozhodnutí;

– 2,5 milionu eur za nájemné dlužné některým letištím;

– 61 milionů eur za poplatek zvaný „spatosimo“ a

– 28,9 milionu eur ze započtení závazků mezi Řeckou republikou a společností Olympic Airways nebo mezi některými letišti a uvedenou společností z titulu letištních poplatků.

15 Pokud jde o posledně uvedenou částku podpory, Komise v odpovědi ze dne 26. listopadu 2008 na písemnou otázku položenou Soudním dvorem dne 14. listopadu 2008 potvrdila, že částka 28,9 milionu eur uvedená v bodě 209 sporného rozhodnutí nemá být navrácena, protože sama o sobě není státní podporou.

B – *Písemné údaje poskytnuté v odpověď na otázky Soudního dvora*

16 Na základě článku 54a jednacího řádu Soudní dvůr dne 20. října 2008 Řeckou republiku požádal, aby mimo jiné upřesnila, jakým způsobem a na jakém právním základě byly částky podpory, které měly být společností Olympic Airways navráceny podle článků 1 a 2 sporného rozhodnutí, započteny proti závazkům státu vůči této společnosti.

17 Řecká republika dne 31. října 2008 odpověděla, že některé závazky společnosti Olympic Airways, zahrnující vrácení kapitálových prostředků uvedených v článku 1 sporného rozhodnutí a zbývající části poplatku zvaného „spatosimo“, jakož i fakturu na částku 176 802 eur vystavenou ředitelstvím pro civilní letectví, byly započteny proti náhradám, které byly společnosti přiznány na základě rozhodčích nálezů. Podle Řecké republiky byly dotyčné náhrady této společnosti přiznány rozhodčím soudem zřízeným na základě rozhodčí doložky upravené v článku 27 legislativního nařízení 3560/1956, kterým se potvrzuje smlouva uzavřená mezi Aristotelem Onassisem a státem.

18 Řecká republika uvedla, že prvním rozhodčím nálezem 57/2006 ze dne 6. prosince 2006 o první žalobě podané dne 20. března 2006 (dále jen „rozhodčí nález ze dne 6. prosince 2006“) byly společnosti Olympic Airways přiznány následující náhrady:

– 37 051 392 eur za předčasné vypovězení z letiště v Elliniko;

– 17 996 655 eur za přestěhování na nové letiště;

– 75 615 756 eur za škodu vzniklou z důvodu výstavby zařízení na mezinárodním letišti v Aténách;

– 1 375 707 eur za škodu vzniklou z důvodu zpoždění výstavby zařízení na mezinárodním letišti v Aténách s tím důsledkem, že Olympic Airways byla nucena využívat zařízení letiště v Elliniko a zajišťovat jejich údržbu;

– 183 300 000 eur za dodatečné náklady na provoz mezinárodního letiště v Aténách za období od 29. března 2001 do 31. prosince 2005, vynaložené navíc oproti nákladům na provoz letiště v Elliniko;

– 88 026 000 eur za zvláštní provozní náklady z důvodu delší čekací doby na mezinárodním letišti v Aténách oproti bývalému letišti, a to za období od 29. března 2001 do 31. prosince 2005;

– 3 753 472 eur z důvodu povinného hrazení nákladů spojených s placením mýtného na dálnici Attiki Odos, která jediná zajišťuje přístup na letiště Spata, a

– 250 000 000 eur za vázané prostředky.

19 Podle Řecké republiky byla v tomto prvním rozhodčím nálezu celková výše nahrazované škody vzniklé společnosti Olympic Airways odhadnuta na 657 118 982 eur. Po několika opravách činila výše náhrad 563 896 458 eur, včetně zákonných úroků.

20 Řecká republika zdůraznila, že následně došlo k zápočtům částek přiznaných společnosti Olympic Airways proti závazkům této společnosti vůči státu. Tyto zápočty se týkaly i vrácení podpory uvedené v článku 1 sporného rozhodnutí a rovněž úhrady zbývající části poplatku zvaného „spatosimo" a závazku ve výši 176 802 eur z faktury uvedené v článku 2 tohoto rozhodnutí vystavené ředitelstvím pro civilní letectví.

21 Řecká republika dodala, že od srpna 2007 vydal stát ve prospěch společnosti Olympic Airways několik platebních příkazů na základě rozhodčích nálezů vydaných ve prospěch této společnosti. Podle Řecké republiky nebylo možné tyto prostředky uvedené společnosti vyplatit kvůli jejím dluhům, které zahrnovaly i výše uvedené částky podpor. Provedení zápočtu závazků společnosti proti částkám, které jí měly být vyplaceny, bylo zákonnou povinností finančních orgánů. První platební příkaz údajně stačil na pokrytí celé zbývající části závazků společnosti na základě sporného rozhodnutí (v celkové výši zhruba 120 milionů eur včetně úroků).

22 Řecká republika uvedla, že prvním platebním příkazem, který se týkal náhrad přiznaných rozhodčím nálezem ze dne 6. prosince 2006, byl doklad 2516/31.8.2007 znějící na částku 601 289 003 eur. Tato částka měla být výsledkem součtu zákonných úroků a celkové částky 612 859 581 eur po odečtení srážek ve výši 11 550 577 eur.

23 Řecká republika podotkla, že k jednotlivým zápočtům došlo prostřednictvím následujících účetních záznamů:

– 2922 DOY/FAVE, kde se jednalo o vrácení (spolu s úroky) zvýšení základního kapitálu (článek 1 sporného rozhodnutí) započtením proti odpovídající částce z platebního příkazu 2516/31.8.2007 znějícího na 601 289 003 eur;

– 2927 až 2933 a 2940 DOY/FAVE, kde se jednalo o úhradu (spolu s úroky) částek odpovídajících poplatku zvanému „spatosimo“ (článek 2 sporného rozhodnutí) započtením proti odpovídající částce z platebního příkazu 2516/31.8.2007, a

– 2926 DOY/FAVE, kde se jednalo o úhradu nájemného dlužného ředitelství pro civilní letectví ve výši 176 802 eur (faktura č. 3307/98) započtením proti odpovídající částce z platebního příkazu 2516/31.8.2007.

V – K nesplnění povinnosti

A – *K předmětu žaloby*

24 Úvodem je třeba konstatovat, že s ohledem na výše uvedený rozsudek Soudu Olympiaki Aeroporia Ypiresies v. Komise a na údaje poskytnuté Komisí k výši podpory uvedené v bodě 209 sporného rozhodnutí se spor mezi účastníky řízení týká ještě splnění povinností vyplývajících z článku 1 sporného rozhodnutí (kapitálový vklad) a splnění dvou povinností uvedených v článku 2 tohoto rozhodnutí, a sice vrácení poplatku zvaného „spatosimo“ a nájemného dlužného některým letištím.

B – *K plnění povinností vyplývajících z rozsudku Komise v. Řecko*

1. Argumentace účastnic řízení

25 Komise poukazuje na skutečnost, že Řecká republika nepřijala opatření nezbytná k tomu, aby vyhověla výše uvedenému rozsudku Komise v. Řecko.

26 Komise připomíná, že jediným důvodem, jaký může na svou obranu uplatnit členský stát, který nezajistil navrácení protiprávních podpor, je důvod vycházející z absolutní nemožnosti splnit povinnosti vyplývající z rozhodnutí o navrácení těchto podpor a že členský stát, který se při plnění povinností vyplývajících z takového rozhodnutí potýká s neočekávanými a nepředvídatelnými potížemi, je povinen je předložit Komisi k posouzení.

27 Komise tvrdí, že Řecká republika nikdy nepoukazovala na absolutní nemožnost získat sporné podpory zpět, nýbrž pouze na právní a praktické potíže. Navrácení sice musí proběhnout v souladu s postupy vnitrostátního práva, nicméně musí být zajištěn okamžitý a účinný výkon dotčeného rozhodnutí. Podle Komise totiž nestačí zahájit řízení o navrácení, toto řízení musí vést ke konkrétním výsledkům.

28 Komise ve své replice uvádí, že se o vrácení sporných podpor dozvěděla poprvé až z žalobní odpovědi Řecké republiky, došlé Soudnímu dvoru dne 23. října 2007. Tento členský stát podle ní nikdy předtím netvrdil, že by mu byly uvedené podpory navráceny. Jedinými kroky, které byly Komisi oznámeny, měly být předběžné vyčíslení některých kategorií podpor a jejich zaevidování jakožto závazků vůči státu.

29 Vzhledem k tomu, že Komisi nebylo v tomto ohledu poskytnuto žádné vysvětlení, tato prohlašuje, že nemůže souhlasit ani s výpočty údajně zaplacených částek, ani s důkazy předloženými Řeckou republikou ohledně navrácení sporných podpor.

30 Podle Komise totiž dokumenty předložené jako důkaz o navrácení poplatku zvaného „spatosimo“ a nájemného za letiště spočívaly v prohlášení ředitelství pro civilní letectví ze dne 2. října 2007, podle kterého tyto závazky „byly buď uhrazeny, nebo započteny, nebo předány příslušným finančním orgánům za účelem jejich stanovení a vymáhání v souladu se zákonem o vymáhání veřejných příjmů“.

31 Podle Komise přitom takový dokument nemůže být důkazem o řádném navrácení. Žalovaná každopádně nepředložila konkrétní doklady týkající se pohybů na účtu, jež by

potvrzovaly, že předmětné částky byly skutečny uhrazeny. Dokumentace přiložená k odpovědi Řecké republiky na odůvodněné stanovisko podle Komise rovněž neobsahovala dostatečně přesné údaje o skutečném navrácení jednotlivých částek podpory.

32 Komise uvádí, že jí vnitrostátní orgány později poskytly kopie rozhodčích nálezů, avšak bez podkladů či vysvětlení, jakým způsobem byly částky přiznané společnosti Olympic Airways stanoveny. Lze si tedy klást otázku, do jaké míry mohou tituly, na jejichž základě byly náhrady přiznány, skutečně souviset s povinnostmi státu vůči uvedené společnosti, pokud jde o provoz bývalého aténského letiště.

33 Komise také vyjadřuje pochybnosti o tom, zda navrácení podpor, na něž je poukazováno, proběhlo řádně. Dokumenty předložené žalovanou totiž hovoří buď o úhradě dluhu, nebo o započtení pohledávek/dluhů. Bez ohledu na to, že k možnému započtení došlo až v říjnu 2007, vnitrostátní orgány podle Komise neprokázaly, na jakém právním základě se stát stal dlužníkem společnosti Olympic Airways.

34 Komise se domnívá, že i kdyby Soudní dvůr připustil, že k navrácení částek podpory došlo, nebyla Olympic Airways schopna předmětné částky vrátit bez poskytnutí dalších dotací.

35 Řecká republika tvrdí, že veškeré částky podpor byly navráceny v srpnu a září 2007. Celková výše náhrad přiznaných rozhodčím soudem společnosti Olympic Airways byla započtena proti nesplaceným závazkům uvedené společnosti vůči státu. Mezi těmito závazky, které započtením zanikly, měly být i zbývající nevrácené částky podpor uvedených ve sporném rozhodnutí.

36 Řecká republika dodává, že již v březnu roku 2006 uvědomila Komisi o žalobě na náhradu škody proti státu podané k rozhodčímu soudu společností Olympic Airways a že dne 29. ledna 2008 zaslala Komisi pro informaci kopie vyhlášených rozhodčích nálezů.

37 Řecká republika uvádí, že Komisi informovala o vývoji procesu navracení sporných částek. Podle Řecké republiky jí Komise i přes složitost prováděných úkonů nenabídla sebemenší pomoc, díky níž by otázky, k nimž žalovaný stát žádal o její součinnost, byly vyřešeny ve vzájemné shodě, zejména otázky týkající se vyčíslení navracených částek a časového postupu jejich navracení.

38 Pokud jde o částku 41 milionů eur, která je uvedena v článku 1 sporného rozhodnutí, Řecká republika uvádí, že k jejímu navrácení došlo dne 31. srpna 2007, včetně přirostlých úroků.

39 Pokud jde o poplatek zvaný „spatosimo“, Řecká republika podotýká, že uvedený poplatek byl z velké části uhrazen před vydáním sporného rozhodnutí, a to ve výši 22 806 159 eur. Důkazy o této úhradě již byly podle Řecké republiky Komisi předány v průběhu roku 2003. Zbývající část tohoto závazku, tedy částka 38 192 997 eur, byla podle Řecké republiky stanovena finančními orgány v souladu se zákonem o vymáhání veřejných příjmů. Tato částka, k níž se připočetly úroky ve výši 11 336 120 eur, byla podle Řecké republiky vrácena dne 18. října 2007. Celková částka odpovídající uvedenému poplatku tak podle ní činí 49 529 117 eur.

40 Řecká republika uvádí, že z částky podpory z titulu nájemného (2 472 719 eur) byla společností Olympic Airways v roce 2006 uhrazena částka 1 818 027 eur a zbývající část závazku byla splacena v roce 2007.

41 Řecká republika dodává, že opatření k vrácení částek uvedených ve sporném rozhodnutí nejsou v žádném případě novými státními podporami a že beztak by tyto operace nemohly být v žádném případě předmětem projednávaného sporu.

2. Závěry Soudního dvora

42 K určení, zda Řecká republika přijala opatření nezbytná k tomu, aby vyhověla výše uvedenému rozsudku Komise v. Řecko, je třeba ověřit, zda částky podpory, které jsou ještě předmětem sporu, byly přijímající společností vráceny.

43 Pokud jde o lhůtu, v níž měly být povinnosti vyplývající z uvedeného rozsudku splněny, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury je datem rozhodným pro posouzení existence nesplnění povinnosti podle článku 228 ES uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku vydaném podle tohoto ustanovení (viz rozsudky ze dne 12. července 2005, Komise v. Francie, C-304/02, Sb. rozh. s. I-6263, bod 30; ze dne 18. července 2006, Komise v. Itálie, C-119/04, Sb. rozh. s. I-6885, bod 27, a ze dne 18. července 2007, Komise v. Německo, C-503/04, Sb. rozh. s. I-6153, bod 19).

44 V projednávané věci je nesporné, že k okamžiku uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku, tj. dne 10. června 2006, žalovaná povinnosti vyplývající z výše uvedeného rozsudku Komise v. Řecko nesplnila.

45 Pokud jde o odpověď na odůvodněné stanovisko, v níž Řecká republika oznámila opatření k navrácení jednotlivých částek podpory, přičemž poukázala na to, že Olympic Airways podala správní žalobu, a zmínila se o potížích spojených s vyčíslením navracených částek a o složitých podmínkách navracení, stačí připomenout, že podle ustálené judikatury se členský stát nemůže dovolávat ustanovení, praxe nebo situací svého vnitrostátního právního řádu coby důvodu, proč nesplnil povinnosti vyplývající

z práva Společenství (viz rozsudky Komise v. Německo, uvedený výše, bod 38, a ze dne 10. ledna 2008, Komise v. Portugalsko, C 70/06, Sb. rozh. s. I 1, bod 22).

46 Stejně tak nelze přijmout argumentaci Řecké republiky, podle níž bylo řízení o navrácení podpory mařeno tím, že Komise neposkytla součinnost.

47 Jednotlivé částky podpory, které měly být navráceny, totiž vyplývají dostatečně přesně jednak z článků 1 až 3 sporného rozhodnutí, a jednak z bodů 206 až 208 odůvodnění uvedeného rozhodnutí.

48 Soudní dvůr mimoto rozhodl, že žádné ustanovení práva Společenství nevyžaduje, aby Komise, když uloží navrácení podpory, jež byla shledána neslučitelnou se společným trhem, určila přesnou částku podpory, která má být navrácena, a že postačuje, aby rozhodnutí Komise obsahovalo údaje umožňující jeho adresátovi, aby sám bez nadměrných obtíží tuto částku určil (viz rozsudky ze dne 12. října 2000, Španělsko v. Komise, C-480/98, Recueil, s. I-8717, bod 25, a ze dne 18. října 2007, Komise v. Francie, C-441/06, Sb. rozh. s. I-8887, bod 29).

49 Za těchto podmínek byla Komise oprávněna postupovat tak, že jen trvala na dodržení povinnosti zajistit navrácení předmětných částek podpory a ponechala výpočet přesné výše částek, které měly být navráceny, včetně úroků z dlužných částek, na příslušných vnitrostátních orgánech (viz rozsudky Španělsko v. Komise, uvedený výše, bod 26, a ze dne 14. února 2008, Komise v. Řecko, C-419/06, bod 46).

50 Je třeba vyslovit závěr, že Řecká republika nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 228 odst. 1 ES.

VI – K peněžitým sankcím

51 Návrhová žádání Komise týkající se uložení penále a paušální částky vycházejí ze sdělení Komise SEK(2005) 1658 ze dne 13. prosince 2005 (Úř. věst. 2007, C 126, s. 15).

A – *K návrhu na uložení penále*

1. Argumentace účastnic řízení

52 Komise navrhuje, aby Soudní dvůr Řecké republice uložil penále ve výši 53 611 eur za každý den prodlení s plněním povinností vyplývajících z rozsudku ze dne 12. května 2005, Komise v. Řecko, a to ode dne vyhlášení rozsudku, který bude vydán v projednávané věci, až do dne, kdy bude zjištěné neplnění povinnosti ukončeno.

53 Komise má za to, že takové penále odpovídá závažnosti a době trvání neplnění povinností a zohledňuje potřebu zajistit mu donucující a odrazující účinek. Ke stanovení závažnosti neplnění povinností byl podle slov Komise použit koeficient 12, a to v závislosti na významu předpisů Společenství, kterých se neplnění povinností týkalo, a na důsledcích neplnění povinností pro obecné a individuální zájmy.

54 Komise uvádí, že doba trvání neplnění povinností až do podání žaloby činila 17 měsíců. Tato doba však nezahrnuje aktuální dobu neplnění povinností až do vyhlášení rozsudku Soudního dvora, čímž se ponechává na uvážení Soudního dvora, zda vezme v úvahu delší dobu trvání neplnění povinností.

55 Pokud jde o výši ukládaného penále, Komise upřesňuje, že vynásobí-li se jednotná základní paušální částka 600 eur koeficientem 12 za závažnost neplnění povinností, koeficientem 1,7 za dobu trvání, tedy 0,1 za každý měsíc, a koeficientem 4,38 (faktor *n*), který zohledňuje finanční schopnost žalovaného státu, činí výsledná částka 53 611 eur.

56 Řecká republika má za to, že jelikož byla celková částka státních podpor, která měla být vrácena, získána zpět v přiměřené lhůtě, jsou návrhy na uložení penále a paušální částky bezpředmětné.

57 Řecká republika poukazuje na to, že navržená výše penále je každopádně nepřiměřená a musí být ve vhodné míře snížena, pakliže Soudní dvůr dospěje k názoru, že Řecká republika nevyhověla výše uvedenému rozsudku ze dne 12. května 2005, Komise v. Řecko, v plném rozsahu.

2. Závěry Soudního dvora

a) Úvodní poznámky

58 Soudní dvůr shledal, že Řecká republika ve lhůtě stanovené v odůvodněném stanovisku nevyhověla výše uvedenému rozsudku ze dne 12. května 2005, Komise v. Řecko, a v souladu s čl. 228 odst. 2 třetím pododstavcem ES tedy může tomuto státu uložit, aby zaplatil penále nebo paušální částku.

59 Pokud jde o uložení penále, Soudní dvůr rozhodl, že tato sankce je v zásadě odůvodněna pouze potud, pokud neplnění povinnosti spočívající v tom, že nebylo vyhověno

předchozímu rozsudku, trvá až do posouzení skutkového stavu Soudním dvorem (viz v tomto smyslu výše uvedené rozsudky Komise v. Itálie, body 33, 45 a 46, jakož i Komise v. Německo, bod 40).

60 Je tedy třeba ověřit, zda tomu tak skutečně je.

b) K pokračujícímu neplnění povinností

61 K určení, zda neplnění povinností, které je žalované vytýkáno, trvá až do posouzení skutkového stavu v dané věci Soudním dvorem, je třeba posoudit opatření, která byla podle žalovaného státu přijata po uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku.

62 Řecká republika v tomto ohledu tvrdí, že k navrácení sporných částek podpory došlo započtením vzájemných závazků a pohledávek společnosti Olympic Airways a státu.

63 Na důkaz toho, že tímto úkonem došlo k vrácení částek podpory, Řecká republika Soudnímu dvoru předložila řadu potvrzení a prohlášení, zvláště následující dokumenty:

– přílohu B.11 k žalobní odpovědi Řecké republiky (potvrzení ministerstva hospodářství a financí ze dne 18. října 2007 o uhrazení zjištěných závazků společnosti Olympic Airways);

– přílohu 2 k duplice Řecké republiky (doklad o stavu závazků vůči státu ze dne 29. ledna 2008 vystavený ministerstvem hospodářství a financí);

– přílohu E.1 k odpovědi na písemné otázky Soudního dvora (informace ze dne 31. října 2008 o uhrazení závazků vydaná uvedeným ministerstvem pro Olympic Airways);

– přílohu E.6 k téže odpovědi, listinu č. 16 (potvrzení uvedeného ministerstva ze dne 27. srpna 2007 o srážkách z platebních příkazů), a

– deset účetních záznamů z 30. března 2006 a 31. srpna 2007, zmíněných v uvedené odpovědi a nadepsaných „připsání zápočtu“.

64 Za těchto podmínek je třeba zaprvé určit, zda může započtení představovat vhodný prostředek ke splnění povinnosti získat zpět státní podporu, a pokud ano, je třeba zadruhé určit, zda v projednávané věci k takovému započtení skutečně došlo.

c) K volbě jiného prostředku než platby v hotovosti

65 Pokud jde o způsob, jakým byly plněny povinnosti ze sporného rozhodnutí a z výše uvedeného rozsudku ze dne 12. května 2005, Komise v. Řecko, je třeba připomenout, že čl. 14 odst. 3 nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 93 Smlouvy o ES (Úř. věst. L 83, s. 1; Zvl. vyd. 08/01, s. 339),

stanoví, že navrácení státní podpory se provede bezodkladně a v souladu s postupy vnitrostátního práva dotyčného členského státu za předpokladu, že umožňují okamžitý a účinný výkon rozhodnutí Komise.

66 Soudní dvůr tak ve svém rozsudku ze dne 12. prosince 2002, Komise v. Německo (C-209/00, Recueil, s. I-11695, bod 32) upřesnil, že jelikož neexistují předpisy Společenství upravující postup pro navrácení neoprávněně vyplacených částek podpory, musí k navrácení takovýchto finančních podpor v zásadě dojít postupem stanoveným vnitrostátním právem.

67 Proto si členský stát, který je na základě rozhodnutí Komise povinen zajistit navrácení neoprávněných podpor, může zvolit prostředky, jimiž tuto povinnost splní, pakliže zvolená opatření neohrozí působnost a účinnost práva Společenství (viz výše uvedený rozsudek ze dne 12. prosince 2002, Komise v. Německo, bod 34).

68 Z toho vyplývá, že započtení, je-li upraveno vnitrostátním právním řádem jako mechanismus zániku závazku, může v zásadě představovat vhodný prostředek umožňující provést navrácení státní podpory.

69 Řecká republika v tomto ohledu zdůraznila, že takový právní mechanismus je součástí ustanovení řeckého občanského zákoníku.

70 Pokud se jedná o hmotněprávní základ tvrzeného započtení, na základě otázek položených Soudním dvorem mu žalovaná předložila kopii rozhodčího nálezu ze dne 6. prosince 2006, kterým byla státu uložena povinnost zaplatit společnosti Olympic Airways určité náhrady.

71 Z tohoto nálezu vyplývá, že rozhodčí soud mimo jiné rozhodl, že společnosti Olympic Airways vznikla finanční škoda z důvodu jejího předčasného vypovězení z letiště v Elliniko, nuceného přestěhování na nové letiště Spata, výstavby zařízení na tomto letišti, dodatečných a zvláštních nákladů na provoz uvedeného letiště, jakož i z důvodu zajištění vázaných prostředků.

72 Proto je pro potřeby probíhajícího řízení nutné konstatovat, aniž by tím bylo dotčeno použití pravidel Společenství v oblasti státních podpor, že Řecká republika prokázala existenci splatné pohledávky společnosti Olympic Airways ve výši 601 289 003 eur, kterážto částka výrazně převyšuje všechny předmětné částky podpory.

73 Za těchto podmínek a s ohledem na povinnost zajistit navrácení stanovenou sporným rozhodnutím a výše uvedeným rozsudkem ze dne 12. května 2005, Komise v. Řecko, je třeba zkoumat, zda tvrzené započtení bylo provedeno tak, aby výše uvedená povinnost byla splněna.

d) K důkaznímu břemenu

74 Úvodem je třeba připomenout, že podle judikatury Komisi přísluší v rámci řízení na základě článku 228 ES poskytnout Soudnímu dvoru informace nezbytné pro určení rozsahu, v jakém bylo vyhověno rozsudku, kterým bylo určeno nesplnění povinnosti (viz rozsudek ze dne 4. července 2000, Komise v. Řecko, C-387/97, Recueil, s. I-5047, bod 73).

75 Jelikož Komise ve výše uvedeném řízení předložila dostatek skutečností, které ukazují na to, že vytýkané neplnění povinností přetrvává, přísluší dotyčnému členskému státu, aby průkazným a podrobným způsobem toto tvrzení zpochybnil a podal důkaz o tom, že neplnění povinností již ustalo (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek ze dne 12. července 2005, Komise v. Francie, bod 56).

76 Pokud jde o tvrzení Komise v projednávané věci, je třeba poukázat na skutečnost, že Komise nejen v průběhu písemné části řízení, ale také na jednání zvolený mechanismus započtení odmítla. Zejména zopakovala, že opatření oznámená žalovanou nestačí jako důkaz toho, že povinnosti vyplývající ze sporného rozhodnutí a z výše uvedeného rozsudku ze dne 12. května 2005, Komise v. Řecko, byly splněny.

77 Komise na jednání zejména uvedla, a to k otázce položené Soudním dvorem, že i když lze se započtením coby právním mechanismem v zásadě souhlasit, způsob, jakým bylo tvrzené započtení v projednávané věci provedeno, musí být odmítnut.

78 I kdyby rozhodčí soud společnosti Olympic Airways přisoudil částky náhrady správně, tato společnost by měla mít k dispozici doklady o zápočtu prokazující, že k tomuto úkonu skutečně došlo. Prohlášení, že předmětné částky podpory byly započteny, je podle ní v tomto ohledu nedostačující.

79 Pokud jde o kvalitu důkazu o splnění povinností vyplývajících z rozhodnutí, kterým se požaduje navrácení neoprávněně poskytnutých podpor, je třeba připomenout, že Soudní dvůr již rozhodl, že předpokládá-li členský stát navrácení uvedených podpor jiným způsobem než platbou v hotovosti, je povinen poskytnout Komisi veškeré informace, které jí umožní ověřit, zda je zvolený prostředek vhodným způsobem ke splnění povinností vyplývajících z tohoto rozhodnutí (viz výše uvedený rozsudek ze dne 12. prosince 2002, Komise v. Německo, bod 40).

80 Soudní dvůr dále v bodě 43 tohoto rozsudku upřesnil, že může-li členský stát vymáhat neoprávněné podpory i jinak než platbou v hotovosti, musí dbát na dostatečnou transparentnost opatření, která zvolil, aby se Komise mohla ujistit, že jsou způsobilá odstranit narušení hospodářské soutěže způsobené uvedenými podporami, a to plně v souladu s právem Společenství.

81 Soudní dvůr ještě v bodech 57 a 58 uvedeného rozsudku dodal, že taková opatření musejí mít stejný účinek jako navrácení prostřednictvím převodu prostředků a že každé opatření přijaté ke splnění povinnosti zajistit navrácení neoprávněně vyplacené podpory musí být způsobilé opětovně nastolit podmínky hospodářské soutěže, které byly narušeny poskytnutím neoprávněné podpory, tak, aby je za takové opatření mohla označit i Komise a ostatní zúčastněné subjekty.

82 S ohledem na tyto úvahy musí Soudní dvůr ověřit, zda Řecká republika prostřednictvím předložených listin podala důkaz o tom, že splnila povinnosti vyplývající ze sporného rozhodnutí a z výše uvedeného rozsudku ze dne 12. května 2005, Komise v. Řecko, pokud jde o všechny tři kategorie podpor, které jsou stále ještě předmětem žaloby.

e) K částce podpory tvořené vkladem kapitálu

83 V souladu s čl. 3 odst. 1 sporného rozhodnutí ve spojení s článkem 1 tohoto rozhodnutí měla Řecká republika z titulu uvedeného vkladu získat zpět od společnosti Olympic Airways částku ve výši 41 milionů eur.

84 Jelikož Řecká republika tvrdila, že tato částka byla splacena započtením, je třeba ověřit, zda lze mít za to, že předložené dokumenty prokazují splnění této povinnosti v souladu se zásadami uvedenými v bodech 79 až 81 tohoto rozsudku.

85 Žalovaná v tomto ohledu předložila zejména informaci ze dne 31. října 2008 adresovanou ministerstvem hospodářství a financí společnosti Olympic Airways.

86 Z textu této informace vyplývá, že „závazek ve výši 41 085 840 eur, který byl stanoven v souladu se zákonem o vymáhání veřejných příjmů a který vyplývá z povinnosti navrátit částku zvýšení základního kapitálu vyplacenou společnosti dne 9. října 1998, byl v celém rozsahu uhrazen (jistina i úroky) dne 31. srpna 2007 zápočtem č. 2922, jímž proběhlo započtení proti částce, která by jinak musela být finančním orgánem uhrazena společnosti Olympic Airways vzhledem k závazku státu uvedeného v platebním příkazu č. 2516/31. srpen 2007“, který byl vystaven řeckým státem ve prospěch společnosti Olympic Airways na částku 601 289 003 eur na základě rozhodčího nálezu ze dne 6. prosince 2006.

87 Ve vztahu k pohledávce společnosti Olympic Airways za Řeckou republikou vyplývající z uvedeného rozhodčího nálezu Řecká republika dále potvrdila, že vnitrostátní orgány měly zákonnou povinnost provést započtení závazků této společnosti proti částce, která jí měla být uhrazena.

88 Soudní dvůr má za to, že touto listinou žalovaná podala důkaz o navrácení částky podpory tvořené kapitálovým vkladem.

f) K částce podpory týkající se poplatku zvaného „spatosimo“

89 V souladu s čl. 3 odst. 1 sporného rozhodnutí měla Řecká republika získat zpět od společnosti Olympic Airways mimo jiné podporu spočívající v tolerování pokračujícího neplacení poplatku na modernizaci a rozvoj letišť zvaného „spatosimo“, a to v celkové výši 60 999 156 eur (bod 208 uvedeného rozhodnutí).

90 Jelikož žalovaná uvedla, že část této částky, a sice 22 806 158 eur, byla vrácena před přijetím sporného rozhodnutí, je třeba poznamenat, že i kdyby byla vrácena před

vyhlášením výše uvedeného rozsudku ze dne 12. května 2005, Komise v. Řecko, neposkytla každopádně Řecká republika podklady, které by mohly předmětné tvrzení podpořit.

91 Pokud jde o dopis ředitelství pro civilní letectví ze dne 2. října 2007, který je obsažen v příloze B.15 žalobní odpovědi Řecké republiky a v němž jsou zmíněny platby učiněné společností Olympic Airways v celkové výši 22 806 158 eur na úhradu poplatku zvaného „spatosimo“, je totiž třeba podotknout, že Olympic Airways podle tohoto dopisu uhradila dne 24. září 1999 částku ve výši 3 445 793 eur a dne 29. června 2001 částku ve výši 19 360 365 eur.

92 Přitom bez ohledu na skutečnost, že k těmto tvrzeným platbám došlo před podáním žaloby ve věci, v níž byl vydán výše uvedený rozsudek ze dne 12. května 2005, Komise v. Řecko, kde Soudní dvůr určil, že povinnosti vyplývající ze sporného rozhodnutí nebyly splněny, je nutné uvést, že ve výše uvedeném dopise ze dne 2. října 2007 se uvádí pouze to, že Olympic Airways skutečně uvedené částky zaplatila, takže tento dopis nemůže představovat důkaz o navrácení podpory.

93 Pokud jde konečně o doklady o zaplacení částek zmíněných v dopise ze dne 26. června 2003, který ministerstvo dopravy a spojů adresovalo Komisi a který je obsažen v příloze B.19 žalobní odpovědi, ani tyto doklady nemohou být dostačujícím důkazem. Pokud jde o potvrzení o zaplacení vystavená společností Olympic Airways a přiložená k tomuto dopisu, je třeba konstatovat, jak již uvedla Komise, že žádný z těchto dokumentů není v příslušné kolonce opatřen razítkem banky, která měla platbu obdržet. Předložené dokumenty jsou navíc datovány z června 2001 a žádný z nich nenese datum 24. září 1999, kdy podle výše uvedeného dopisu ze dne 2. října 2007 měla být zaplacena část z celkové částky 22 806 158 eur.

94 Je třeba učinit závěr, že žalovaný stát nepodal důkaz o navrácení částky 22 806 158 eur z titulu podpory týkající se poplatku zvaného „spatosimo“.

95 Pokud jde o zbývající část uvedeného poplatku (38 192 997 eur), Řecká republika předložila Soudnímu dvoru mimo jiné výše uvedenou informaci ministerstva hospodářství a financí ze dne 31. října 2008, adresovanou společnosti Olympic Airways.

96 Z textu uvedené informace vyplývá, že dluhy společnosti Olympic Airways týkající se poplatku „spatosimo“ za období uvedené ve sporném rozhodnutí „byly v plné výši splaceny dne 31. srpna 2007 prostřednictvím zápočtů č. 2927, č. 2928, č. 2929, č. 2930, č. 2931, č. 2932, č. 2933 a č. 2940, jimiž proběhlo započtení proti částce, kterou by jinak finanční orgán musel zaplatit společnosti Olympic Airways vzhledem k závazku státu vůči této společnosti vyplývajícímu z platebního příkazu č. 2516 /31/srpen 2007“.

97 Soudní dvůr má za to, že tímto dokladem žalovaná podala důkaz o vrácení zbývající části poplatku zvaného „spatosimo“.

98 Z výše uvedeného vyplývá, že Řecká republika právně dostačujícím způsobem neprokázala, že částka podpory ve výši 22 806 158 eur týkající se poplatku zvaného „spatosimo“ byla společností Olympic Airways navrácena.

g) K částce podpory týkající se nájemného za letiště

99 V souladu s čl. 3 odst. 1 sporného rozhodnutí měla Řecká republika získat zpět od společnosti Olympic Airways podporu spočívající v neplacení nájemného za letiště ve výši 2,46 milionu eur (bod 206 uvedeného rozhodnutí).

100 Pokud jde o způsob navrácení této části podpory, Řecká republika ve své žalobní odpovědi jednak uvedla, že získala zpět částku 1 818 027 eur, a jednak odkázala mimo jiné na informace poskytnuté v odpověď na odůvodněné stanovisko, podle nichž byly u čtyř faktur vystavených ředitelstvím pro civilní letectví na celkovou částku 1 087 141 eur provedeny jisté opravy a zápočty.

101 V tomto ohledu je třeba poznamenat, jak již konstatoval generální advokát v bodech 54 až 56 svého stanoviska, že z dokumentace předložené Řeckou republikou, tedy z faktur ředitelství pro civilní letectví, z opravných dokladů a nových náhradních faktur, jakož i z prohlášení týkajících se započtení vzájemných závazků a pohledávek společnosti Olympic Airways a ředitelství pro civilní letectví, nevyplývají dostatečně přesně podmínky navrácení dlužného nájemného za letiště, přičemž tabulky, které byly v této souvislosti předloženy, jsou do jisté míry nekonsistentní, pokud jde o částky jednotlivých faktur a dotčená období.

102 Nelze se tedy domnívat, že touto dokumentací lze tvrzené navrácení doložit.

103 Dále je třeba ještě zkoumat, zda byly splněny povinnosti vyplývající ze sporného rozhodnutí ohledně vypořádání dalších dvou faktur ředitelství pro civilní letectví.

104 Pokud jde zaprvé o částku 176 082 eur odpovídající faktuře ředitelství pro civilní letectví č. 3307/98, z textu výše uvedené informace ministerstva hospodářství a financí ze dne 31. října 2008 adresované společnosti Olympic Airways vyplývá, že uvedená částka „byla v plné výši uhrazena dne 31. srpna 2007 zápočtem č. 2926 (v celkové výši 352 808 eur zahrnující jistinu i úroky), jímž proběhlo započtení proti částce, kterou by jinak finanční orgán musel zaplatit společnosti Olympic Airways vzhledem k závazku státu vůči této společnosti, který vyplývá z platebního příkazu č. 2516/31/srpen 2007“.

105 Soudní dvůr má za to, že tímto dokladem žalovaná podala důkaz o vrácení výše uvedené částky podpory týkající se části nájemného za letiště.

106 Pokud jde zadruhé o vrácení částky ve výši 478 606 eur odpovídající faktuře ředitelství pro civilní letectví č. 4175/99, je třeba podotknout, jak již uvedl generální advokát v bodě 58 svého stanoviska, že dokumenty předložené žalovanou v její žalobní odpovědi, a sice nařízení ministerstva ze dne 2. října 2007 o započtení, dopis ředitelství pro civilní letectví ze dne 17. října 2007 zaslaný společnosti Olympic Airways, k němuž byl přiložen podrobný výkaz započítávaných částek, jakož i dopis uvedeného ředitelství ze dne 19. října 2007 zaslaný společnosti Olympic Airways, který se zmiňuje o provedení zápočtu na základě uvedeného nařízení v souvislosti s fakturou č. 4175/99, jejíž částka byla navýšena o příslušné úroky, představují dostatečné důkazy o vrácení uvedené částky z titulu nájemného za letiště.

107 Pokud tedy jde o vypořádání obou výše uvedených faktur ředitelství pro civilní letectví na celkovou částku 654 688 eur, povinnosti vyplývající ze sporného rozhodnutí byly splněny.

108 Z výše uvedených skutečností vyplývá, že Řecká republika právně dostačujícím způsobem neprokázala, že by celková částka podpory týkající se nájemného za letiště byla společností Olympic Airways vrácena.

h) Závěr

109 Z předchozích úvah vyplývá, že Řecká republika právně dostačujícím způsobem neprokázala, že část poplatku zvaného „spatosimo“ (viz bod 94 výše) a část nájemného za letiště byly společností Olympic Airways vráceny (viz bod 102 výše).

110 Za těchto podmínek má Soudní dvůr za to, že uložení povinnosti Řecké republice zaplatit penále je vhodným finančním prostředkem, který ji má přimět k přijetí nezbytných opatření k ukončení konstatovaného neplnění povinností a ke splnění veškerých povinností vyplývajících ze sporného rozhodnutí, jakož i z výše uvedeného rozsudku ze dne 12. května 2005, Komise v. Řecko.

B – *K výši penále*

1. Úvodní poznámky

111 Je třeba připomenout, že Soudnímu dvoru přísluší, aby v každé věci posoudil s ohledem na okolnosti daného případu, jaké peněžité sankce mají být uloženy (viz rozsudky ze dne 12. července 2005, Komise v. Francie, uvedený výše, bod 86, a ze dne 14. března 2006, Komise v. Francie, C-177/04, Sb. rozh. s. I-2461, bod 58).

112 Soudní dvůr tedy není vázán návrhy Komise, které jsou pouze užitečným referenčním základem. Navíc takové pokyny, jaké jsou obsaženy ve sděleních Komise, nejsou pro Soudní dvůr závazné, ale přispívají k zajištění transparentnosti, předvídatelnosti a právní jistoty ohledně úkonů tohoto orgánu (viz výše uvedený rozsudek Komise v. Portugalsko, bod 34).

113 Pokud jde o uložení penále, Soudní dvůr rozhodl, že uvedená sankce musí být stanovena na takové úrovni, která je nezbytná, aby členský stát, který nevyhověl rozsudku o nesplnění povinnosti, přesvědčila o nutnosti změnit jeho chování a ve vytýkaném neplnění povinností ustat (viz výše uvedený rozsudek ze dne 12. července 2005, Komise v. Francie, bod 91).

114 Soudnímu dvoru při výkonu jeho posuzovací pravomoci v dané oblasti přísluší, aby stanovil penále takovým způsobem, aby bylo jednak přizpůsobené okolnostem a jednak přiměřené zjištěnému nesplnění povinností, jakož i platební schopnosti dotyčného členského státu (viz rozsudky ze dne 25. listopadu 2003, Komise v. Španělsko, C-278/01, Recueil, s. I-14141, bod 41; ze dne 12. července 2005, Komise v. Francie, uvedený výše, bod 103, a ze dne 14. března 2006, Komise v. Francie, uvedený výše, bod 61).

115 V rámci posouzení prováděného Soudním dvorem jsou tedy základními kritérii, která musí být zohledněna pro zajištění donucující povahy penále za účelem jednotného a účinného používání práva Společenství, v zásadě doba trvání neplnění povinností, stupeň jeho závažnosti a platební schopnost dotčeného členského státu. Při používání těchto kritérií musí Soudní dvůr přihlédnout zvláště k důsledkům nevyhovění rozsudku pro soukromé a veřejné zájmy, jakož i k naléhavosti, s níž je třeba přimět dotyčný členský stát k tomu, aby dostál svým povinnostem (viz výše uvedené rozsudky ze dne 12. července 2005, Komise v. Francie, bod 104; ze dne 14. března 2006, Komise v. Francie, bod 62, a Komise v. Portugalsko, bod 39).

2. K době trvání neplnění povinností

116 Stanovení doby trvání neplnění povinností přísluší Soudnímu dvoru. Tato doba trvání musí být hodnocena s ohledem na okamžik, ke kterému Soudní dvůr posuzuje skutkové okolnosti, a nikoliv na okamžik, kdy mu Komise věc předloží (viz výše uvedené rozsudky ze dne 14. března 2006, Komise v. Francie, bod 71, a Komise v. Portugalsko, bod 45).

117 Vzhledem k tomu, že se Řecké republice nepodařilo prokázat, že neplnění její povinnosti vyhovět v plném rozsahu výše uvedenému rozsudku ze dne 12. května 2005, Komise v. Řecko, skutečně ustalo, je třeba mít za to, že uvedené neplnění povinností za těchto podmínek trvá již déle než čtyři roky, tedy značně dlouhou dobu.

3. K závažnosti neplnění povinností

118 K tomuto bodu je třeba zdůraznit, jak to již uvedl generální advokát v bodě 72 svého stanoviska, zásadní povahu ustanovení Smlouvy o ES v oblasti státních podpor.

119 Pravidla, jichž se sporné rozhodnutí a výše uvedený rozsudek ze dne 12. května 2005, Komise v. Řecko, týkají, jsou totiž výrazem jednoho ze základních poslání svěřených Evropskému společenství na základě článku 2 ES, jímž je vytvoření společného trhu a podpora vysokého stupně konkurenceschopnosti a konvergence hospodářské výkonnosti. Toto poslání je uvedeno rovněž v čl. 3 odst. 1 písm. g) ES, podle nějž činnosti Společenství zahrnují systém zajišťující, aby na vnitřním trhu nebyla narušována hospodářská soutěž.

120 Význam ustanovení Společenství, která byla v projednávané věci porušena, se projevuje zejména v tom, že navrácením neoprávněně vyplacené státní podpory se odstraní narušení hospodářské soutěže způsobené konkurenční výhodou poskytnutou prostřednictvím podpory a že příjemce po jejím navrácení pozbude výhody, kterou měl na trhu oproti svým konkurentům (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 4. dubna 1995, Komise v. Itálie, C-350/93, Recueil, s. I-699, bod 22, a ze dne 29. dubna 2004, Německo v. Komise, C-277/00, Recueil, s. I-3925, bod 75).

121 Je třeba dodat, že kontrola státních podpor poskytovaných provozovatelům letecké dopravy má značný význam, protože dotyčný trh je již svou povahou trhem přeshraničním.

122 Pokud jde o nesplnění povinností shledané v projednávané věci, je nutno poznamenat, že částky podpory, jejichž navrácení žalovaná neprokázala, představují jen poměrně

malou část ve srovnání s celkovou částkou, která byla předmětem sporného rozhodnutí a výše uvedeného rozsudku ze dne 12. května 2005, Komise v. Řecko.

4. K platební schopnosti žalovaného státu

123 Pokud jde o návrh Komise vynásobit základní částku konkrétním koeficientem platným pro Řeckou republiku, Soudní dvůr opakovaně rozhodl, že tato metoda výpočtu představuje vhodný způsob, jak promítnout platební schopnost tohoto členského státu při zachování přiměřeného odstupu mezi jednotlivými členskými státy (viz výše uvedené rozsudky ze dne 4. července 2000, Komise v. Řecko, bod 88; Komise v. Španělsko, bod 59; ze dne 12. července 2005, Komise v. Francie, bod 109, a ze dne 14. března 2006, Komise v. Francie, bod 75).

5. Závěr

124 S ohledem na výše uvedené má Soudní dvůr za to, že je přiměřené uložit penále ve výši 16 000 eur.

6. K počátku splatnosti penále a k jeho periodicitě

125 Vzhledem k předchozím úvahám o nedostatku důkazů ohledně navrácení dvou částí podpory, tedy části poplatku zvaného „spatosimo“ a části nájemného za letiště (viz

body 94 a 102 tohoto rozsudku), považuje Soudní dvůr za vhodné odložit počátek splatnosti penále o jeden měsíc po vyhlášení tohoto rozsudku, aby měl žalovaný stát možnost prokázat, že v neplnění povinností ustal.

126 Pokud jde o periodicitu penále, žalované je třeba uložit penále na denním základě.

127 S ohledem na všechny tyto skutečnosti je třeba Řecké republice uložit, aby Komisi zaplatila na účet „Vlastní zdroje Evropského společenství" penále ve výši 16 000 eur za každý den prodlení s prováděním opatření nezbytných k vyhovění výše uvedenému rozsudku ze dne 12. května 2005, Komise v. Řecko, a to po dobu, která započne jeden měsíc po dni vyhlášení tohoto rozsudku a skončí dnem splnění povinností vyplývajících z uvedeného rozsudku ze dne 12. května 2005.

C – *K současnému uložení penále a paušální částky*

1. Argumentace účastnic řízení

128 Komise tvrdí, že Soudní dvůr musí v projednávané věci uložit jak penále, tak paušální částku. Komise se domnívá, že uložení paušální částky je zásadní, protože každé déletrvající neplnění povinností vyplývajících z rozsudku Soudního dvora je v rozporu se zásadou legality a právní jistoty, zejména v oblasti státních podpor. Splnění povinností vyplývajících z rozhodnutí Komise, a tím spíše i z rozsudku Soudního dvora, kterým se určuje, že povinnosti vyplývající z takového rozhodnutí nebyly splněny, a to formou navrácení neoprávněně poskytnutých finančních podpor, by v této oblasti mělo být okamžité a účinné.

129 Pokud jde o částečné zrušení sporného rozhodnutí Soudem, Komise poznamenává, že tato okolnost nemůže mít vliv na stanovení výše paušální částky.

130 Komise zdůrazňuje, že navržená částka není nepřiměřená. Od výše uvedeného rozsudku ze dne 12. května 2005, Komise v. Řecko, totiž uplynuly nejméně dva roky, aniž došlo ke skutečnému vrácení uváděných podpor. I kdyby měl Soudní dvůr připustit, že k navrácení předmětných částek došlo v době od srpna do října 2007, nelze se domnívat, že by takové navrácení podpor téměř pět let po původním rozhodnutí a více než dva roky po rozsudku Soudního dvora bylo v souladu s povinnostmi dotčeného státu.

131 Komise vysvětluje, že při stanovení závažnosti neplnění povinností nevycházela z jednotlivých kategorií podpor ani z částek, které měly být navráceny, nýbrž z jeho nepříznivých dopadů na hospodářské subjekty, v závislosti na významu ustanovení Smlouvy týkajících se státních podpor. Skutečnost, že opatření přijatá Řeckou republikou nevedla ani více než pět let po vydání sporného rozhodnutí k navrácení částek podpory, které jsou v tomto rozhodnutí uvedeny, je závažným porušením práva Společenství.

132 Komise se každopádně domnívá, že i kdyby měl Soudní dvůr rozhodnout, že částky pokut byly vráceny, paušální částka musí být stanovena až do dne, kdy byly uvedené částky v celém rozsahu vráceny.

133 Pokud jde o výši ukládané paušální částky, Komise se domnívá, že výpočet založený na denní částce 200 eur odpovídá závažnosti neplnění povinností a bere ohled na potřebu zajistit této částce odrazující účinek. Pokud se uvedená částka vynásobí číslem 12 za závažnost neplnění povinností a koeficientem 4,38, který zohledňuje finanční schopnost uvedeného státu, výsledná částka činí 10 512 eur.

134 Řecká republika se domnívá, že současné uložení sankcí stanovených v článku 228 ES je v každém případě nepřiměřené, zejména s ohledem na skutečnost, že předmětné sankce sledují tentýž cíl, tj. zajištění plnění povinností uvedeného členského státu a účinné uplatňování práva Společenství pomocí finančního tlaku na ukončení daného neplnění povinností. Proto by měla být opatření volena samostatně, a nikoli kumulativně, na základě toho, která z obou sankcí je vhodnější.

135 Řecká republika rovněž tvrdí, že výchozím okamžikem pro výpočet sankcí podle článku 228 ES je třeba rozumět datum uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku, nikoli datum rozsudku Soudního dvora, kterým je určeno neplnění povinností.

136 Řecká republika poukazuje na to, že ke splnění povinností vyplývajících z výše uvedeného rozsudku ze dne 12. května 2005, Komise v. Řecko, došlo v přiměřené lhůtě, a to dva roky po jeho vyhlášení a jeden rok po uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku. Rovněž je podle ní třeba přihlédnout k technickým obtížím věci a k nedostatku součinnosti Komise při plnění povinností vyplývajících ze sporného rozhodnutí.

137 Řecká republika tvrdí, že stanovení závažnosti neplnění povinností přímo souvisí s výší navracených podpor, protože od jejich částky se odvíjejí důsledky porušení právních předpisů Společenství pro veřejné a soukromé zájmy. Podle ní je zjevné, že čím je částka podpory nižší, tím nižší je také dopad na narušení svobodné hospodářské soutěže v odvětví letecké dopravy. V rozsahu, v němž Soud rozhodl, že vyplacení některých částek uvedených ve sporném rozhodnutí bylo v souladu s právem Společenství, je tedy závažnost neplnění povinností podle Řecké republiky nižší.

138 Řecká republika dodává, že Olympic Airlines nemůže mít vliv na vnitřní trh v uvažované oblasti, protože tato společnost není nástupcem společnosti Olympic Airways.

Posledně uvedená společnost, která od roku 2003 neprovozuje žádné lety, totiž podle Řecké republiky působí pouze v odvětví pozemní podpory, takže k narušení hospodářské soutěže v odvětví letecké dopravy nedošlo.

139 Konečně, pokud by Soudní dvůr považoval za nutné paušální částku uložit, Řecká republika se domnívá, že částka navržená Komisí je nepřiměřená, a musí být vhodným způsobem snížena.

2. Závěry Soudního dvora

a) Ke kumulaci obou sankcí

140 Úvodem je třeba připomenout, že cílem řízení stanoveného v čl. 228 odst. 2 ES je přimět členský stát, který je v prodlení, aby vyhověl rozsudku, kterým bylo rozhodnuto o nesplnění povinnosti, a tím zajistit účinné používání práva Společenství a že obě opatření stanovená tímto ustanovením, totiž paušální částka a penále, směřují k tomu samému cíli (viz výše uvedený rozsudek ze dne 12. července 2005, Komise v. Francie, bod 80).

141 Soudní dvůr tedy v bodech 81 a 82 uvedeného rozsudku rozhodl, že použití prvního i druhého z těchto opatření závisí na způsobilosti každého z nich splnit sledovaný cíl dle okolností projednávaného případu a že za těchto podmínek není vyloučeno použití obou těchto typů stanovených sankcí.

142 Soudnímu dvoru tedy přísluší v každé věci a v závislosti na okolnostech případu, který mu byl předložen, jakož i na úrovni, která se mu jeví nezbytná k tomu, aby dovedla přesvědčit a odradit, rozhodnout o peněžitých sankcích vhodných k zajištění co možná

nejrychlejšího splnění povinností vyplývajících z rozsudku, kterým bylo dříve určeno nesplnění povinnosti, a k předejití tomu, aby se obdobné porušování práva Společenství opakovalo (viz výše uvedené rozsudky ze dne 12. července 2005, Komise v. Francie, bod 97, a ze dne 9. prosince 2008, Komise v. Francie, C-121/07, Sb. rozh. s. I-9159, bod 59).

143 Soudní dvůr je tedy při výkonu své posuzovací pravomoci, která je mu v dané oblasti svěřena, oprávněn uložit současně penále a paušální částku.

b) K otázce, zda je uložení paušální částky případné

144 Je třeba připomenout, že uložení paušální částky musí v každém jednotlivém případě záviset na všech relevantních skutečnostech souvisejících jak s charakteristikami zjištěného nesplnění povinnosti, tak s přístupem členského státu, jehož se řízení zahájené na základě článku 228 ES týká (viz výše uvedený rozsudek ze dne 9. prosince 2008, Komise v. Francie, bod 62). V této souvislosti je Soudní dvůr na základě uvedeného ustanovení nadán širokou posuzovací pravomocí při rozhodování o uložení či neuložení takové sankce (viz bod 63 uvedeného rozsudku).

145 Pokud jde o projednávanou věc, Soudní dvůr má za to, že veškeré právní a skutkové okolnosti týkající se shledaného neplnění povinností ukazují na to, že účinná prevence obdobného porušování práva Společenství v budoucnu může vyžadovat přijetí takového odrazujícího opatření, jakým je uložení paušální částky (viz výše uvedený rozsudek ze dne 9. prosince 2008, Komise v. Francie, bod 69).

c) K výši paušální částky

146 Rozhodne-li Soudní dvůr o uložení paušální částky, přísluší mu při výkonu jeho posuzovací pravomoci, aby tuto paušální částku stanovil takovým způsobem, aby byla jednak přizpůsobená okolnostem a jednak přiměřená zjištěnému nesplnění povinností, jakož i platební schopnosti dotyčného členského státu (viz výše uvedený rozsudek Komise v. Španělsko, bod 41).

147 Mezi faktory, které jsou v tomto ohledu relevantní, patří zejména takové skutečnosti, jako je doba přetrvávání neplnění povinností od vydání rozsudku, kterým bylo toto neplnění povinností určeno, jakož i dotčené veřejné a soukromé zájmy (viz výše uvedené rozsudky ze dne 12. července 2005, Komise v. Francie, bod 114, a ze dne 9. prosince 2008, Komise v. France, bod 64).

148 Okolnosti, které je nutno zohlednit, vyplývají zejména z úvah obsažených v bodech 117 až 122 tohoto rozsudku týkajících se doby trvání a závažnosti neplnění povinností.

149 Na základě těchto skutečností má Soudní dvůr za to, že okolnosti projednávaného případu jsou správně zohledněny stanovením výše paušální částky, kterou bude Řecká republika povinna uhradit, na 2 miliony eur.

150 Proto je třeba Řecké republice uložit, aby Komisi zaplatila na účet „Vlastní zdroje Evropského společenství“ paušální částku ve výši 2 milionů eur.

VII – K nákladům řízení

151 Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a bylo určeno nesplnění povinnosti, je důvodné Řecké republice uložit náhradu nákladů řízení.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

1) Řecká republika tím, že ke dni uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku nepřijala opatření vyplývající z rozsudku ze dne 12. května 2005, Komise v. Řecko (C-415/03), týkajícího se vrácení podpor, jež byly shledány protiprávními a neslučitelnými se společným trhem, v souladu s čl. 3 rozhodnutí Komise 2003/372/ES ze dne 11. prosince 2002 o podpoře, kterou Řecko poskytuje ve prospěch Olympic Airways, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z tohoto rozhodnutí a z čl. 228 odst. 1 ES.

2) Řecké republice se ukládá, aby Komisi Evropských společenství zaplatila na účet „Vlastní zdroje Evropského společenství“ penále ve výši 16 000 eur za každý den prodlení s prováděním opatření nezbytných k vyhovění výše uvedenému rozsudku ze dne 12. května 2005, Komise v. Řecko, a to po dobu, která započne jeden měsíc po dni vyhlášení tohoto rozsudku a skončí dnem splnění povinností vyplývajících z uvedeného rozsudku ze dne 12. května 2005.

3) Řecké republice se ukládá, aby Komisi Evropských společenství zaplatila na účet „Vlastní zdroje Evropského společenství“ paušální částku ve výši 2 milionů eur.

4) Řecké republice se ukládá náhrada nákladů řízení.

Podpisy.